

„Recenze“ disertační práce Petra Hampla

White collar revisited – millsovská teorie vlivu byrokratizace na sociální a ekonomický vývoj západních společností

dostupné na

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/140043146/?lang=cs>

Chyby by se daly shrnout do těchto bodů:

1. Neudává jasná časová data a nebo jen vyjímečně. Archaické příklady bez vztahu k současnosti.
1. Důkazy jsou vedeny krajně naivním způsobem: např. uvede jednu větu typu *Shodneme se, že platí* a reformulaci této věty uvede jakou dokázanou v závěrech.
2. Dokáže si odporovat v rámci tří stran textu, nedrží se ani vlastní (i když špatné) metodologie
3. Části textu se opakují a není jasné proč, určitá převzatá terminologie je správně opsána, ale není jasné, proč je užitá z hlediska cíle práce. Odborné termíny určitého autora často jsou nevysvětleny.

Seznam výhrad je řazený dle stránek práce. Ne všechny výhrady jsou stejně významné, je též možné, že minimum bodů je „pouze sporných“:

1. Str. 11 tvrzení bez udání zdroje: *“Něméně zůstává skutečností, že pokud je kupříkladu zavedena nová ekologická regulace průmyslové výroby, jsou ztracená místa převážně dělnická, což je vyváženo novými místy v regulačních úřadech, poradenských firmách, interních odděleních compliance, u výrobců specializovaných informačních systémů apod., tedy pracovní místa pro vysokoškoláky. Zdroje se přesouvají od nižších tříd k vyšším.”*
2. str. 13 tvrzení bez udání zdroje: *“takže pravděpodobnost, že inteligentní a talentovaný člověk se bude věnovat výrobě, poskytování reálných služeb či jejich přímému řízení, je podstatně nižší než v dobách mezi průmyslovou revolucí a naší současností”*
3. str 22 chybí definice pro teorii středního dosahu *“Jak už jsme uvedli, náš pokus formulovat teorii středního dosahu”*
4. Str. 25 - Zcela špatně *“Někde na začátku moderního ekonomického myšlení se setkáváme s metaforou pekaře, kterého neviditelná ruka trhu nutí péct dobré housky místo mizerných. Jinak řečeno, poskytování kvalitního zboží nebo služby představuje nejsnadnější způsob jak dosáhnout zisku.”* Ve skutečnosti to napsal Adam Smith v Bohatství národů takto: *“Není to laskavost řezníka, sládky nebo pekaře, které vdčíme za svůj oběd, ale je to jejich ohled na jejich vlastní zájem. Nespolehneme se na jejich lidskost, ale na jejich sebelásku a nikdy jim nezdůrazňujeme naše potřeby, ale jejich výhody.”* Nerozumím, proč necituje rovnou Smitha a místo toho Cikánková, Marie: Čítanka ke studiu dějin ekonomického myšlení. 1991.
5. str. 26 nejasné uvedení času *“První zásadní kniha ekonomie veřejné volby vyšla o sedm let později než Bílé límečky”*
6. str 26 nejasné uvedení času a osoby *“Od 80. let, kdy jejímu čelnému představiteli [ekonomie veřejné volby] byla udělena Nobelova cena za ekonomii”*
7. str. 26 naprosto chybí na základě jakých děl dochází k danému závěru: *“Nejrozšířenější teze [ekonomie veřejné volby] se týkají politického života a politického rozhodování”.*

8. str. 29 chybí citace autorů, není jasné jak změřeno: *“Bez ohledu na rozdíly mezi těmito pohledy však všechny výše uvedené ekonomy spojuje zjištění, že byrokratické aparáty dokážou svůj zájem, jímž je získávání dalších zdrojů, sledovat srovnatelně efektivně, jako dokážou komerční firmy cílit na dosažení zisku”*
9. str. 29 nejasné časové určení *“Práce pojednávající o podnikatelské inovaci jako o klíčovém nebo jednom z klíčových prvků ekonomického rozvoje se objevily dříve, než se Mills narodil”*
10. str. 30 Sporné tvrzení u Schumpetera: *“inovace jsou pro něj jádrem teorie hodnoty”* Mám pocit, že Schumpeter zcela akceptoval Mengerovu subjektivní teorii hodnoty. Inovace se daleko více dotýkají teorií rovnováhy, než hodnoty. Podnikatel díky svému "entrepreneur-spirit" vytváří inovace, o jejichž úspěchu rozhodují kupci na základě svých preferencí – kupní rozhodnutí zůstává subjektivním volným aktem kupujícího.
11. str. 30 *“Bez inovací by měla ekonomika tendenci zpomalovat a postupně se zadržnout.”* Zde by bylo vhodné uvést zdroj, kde to Schumpeter přesně píše. Podle mne bez inovací pouze neexistuje ekonomický růst, ekonomika se udružuje ve stabilním stavu. Slovo „zadržnout“ je značně nejasný pojem.
12. str. 33 *„pohled dobře kompatibilní s neomarxistickým pohledem na fenomén podnikatelství jako psychickou chorobu (FROMM)“.* From ale píše pouze o poruše „tržní orientace“, kdy rozvíjím své vlastnosti, které jsou ekonomicky využitelné, své okolí i sám sebe posuzuji jen z hlediska tržní hodnoty, což ale není případ motivace Schumpeterova podnikatele, tem může být v souladu s Frommem
13. str. 37 podivný termín *“kapitalismu dokonalé konkurence”.* Dokonalá konkurence je teoretický model trhu. Existuje např. kapitalismus volné soutěže.
14. str. 39 starý příklad střídání koňské dopravy a železnice. Naprosto chybí informace o čase kdy k tomu došlo a proč je zvolen (opsán) právě tento příklad.
15. Str. 42, 43 až dokonce práce není jasné, k čemu je dělení na typy inovací použito, nevysvětlený termín: *„technologická inovace, procesně organizační inovace, podnikatelská inovace (zavedení služby nebo produktu, který je nabízen na běžném trhu), inovace dobývání renty (zavedení služby nebo produktu, který je nabízen centrální autoritě), inovace efektivity, pseudoinovace.“*
16. str. 46 chybí data a důkaz: *„Můžeme dát za pravdu Millsovi v tom, že maloburžoazie nepředstavuje od druhé světové války společenskou vrstvu s dominantním vlivem na politický vývoj v jakékoliv kapitalistické zemi“*
17. str. 48 je odstavec, který začíná *“mezi roky 1970 a 1984”* je jen opakováním údajů ze str. 42, kde *“mezi roky 1970 a 1984”* chybí
18. str 48 truismus *“vytvořily malé americké firmy přibližně 40 milionů nových pracovních míst (jedná se o čistý přírůstek, míst vzniklo mnohem více, ale mnoho z nich zase rychle zaniklo)”* Stačí napsat *přibýlo 40 milionů nových pracovních míst*
19. Str. 51. užití nedefinovaného pojmu *“democratic property”* (užit na několika místech, nikde nevysvětlen)
20. str. 51 podivný závěr nedokumentovaný daty, neusazený v čase a v rozporu s úpadkem maloburžoazie: *“Závěr: Malé a střední firmy hrají nadále naprosto zásadní roli v západních ekonomikách, minimálně co do vytváření nových pracovních míst a zavádění skokových inovací”* Jistě může zároveň platit, že (str. 46) *„Můžeme dát za pravdu Millsovi v tom, že maloburžoazie nepředstavuje od druhé světové války společenskou vrstvu s dominantním vlivem na politický vývoj v jakékoliv kapitalistické zemi. “,* ale musí být to nějak podchyceno a vysvětleno.
21. str. 52. Zdá se, že ve větě *„Podíl drobných podnikatelů v populaci podle něj klesl ze 17 % v roce 1870 na 12 % v roce 1940, a poslední údaj z roku 2013 hovoří o pouhých 7 %.“* jsou navzájem různá data z odkazovaného článku <https://www.rt.com/usa/recession-number-americans-self-employed-787/> a referované práce: „As a

percentage of domestic workers, self-employed Americans dropped from 25 percent to only 7 percent between 1950 and 2013.“ (článek) Nejedná se tedy o drobné podnikatele. Nemyslím si, že by rozdíl mezi lety 1940 a 1950 byl 12 a 25 procent. Hampl cituje novinový text, nikoliv statistiku.

22. str. 52 špatná kauzalita a důkazy: „V řadě malých firem je tomu tak, že když přijdete do kanceláře či výroby a snažíte se zjistit, kdo je majitelem, musíte se zeptat. Majitel je oblečen stejně jako ostatní, sedí ve stejné společné kanceláři, používá stejný slovník a pravděpodobně nenajdete rozdíly ani v kultuře a životním stylu. Snad jedině cena služebního automobilu jej v některých případech odlišuje od ostatních.“ Z toho dle Hampla plyne, že str. 52 “Závěr: Drobní podnikatelé ztrácejí na významu i jako početná sociální vrstva. To dále snižuje šanci, že udrží vlastní kulturu a životní styl a že budou schopni efektivně prosazovat své třídní zájmy.”
23. str. 55 anekdotická evidence slouží jako verifikace sociologické koncepce: “Všimli jste si, kolik českých lékařů přestalo v posledních 10 letech nosit bílý plášť? Je to součástí přirozeného pohybu, jak jej Mills analyzuje a který souvisí se zaváděním nových technologií i organizačních forem”
24. na str. 57 jsou uvedeny průměrné mzdy bez roku
25. Definice Str. 58 “kteří jsou odpovědní za nějaký konkrétní úsek práce a kteří k tomu využívají postupy označované jako manažerské”, je na str 60 rozšířena o anekdotickou evidenci “Manažer není nástupcem ředitele, ale nástupcem specialisty. Většina manažerů je bez podřízených. Z pána, který se staral o firemní automobily, se stal fleet manager. Ze slečny, která přidělovala stravenky a poukázky do fitness centra, se stal benefit manager. Z obchodníka či obchodnice je account manager a slečna, u které si objednáte občerstvení v hotelu, má na vizitce napsáno food & beverages manager. To může být částečně dáno módní vlnou zavádění líbivých označení, jež v očích majitele vizitky znamenají příslušnost k velkému světu úspěšných, nicméně jedná se také o posun ve složení práce – od čistého výkonu činnosti někam, kde hraje nikoliv bezvýznamnou roli plánování, kde je hodně důležité dodržení procedur (v kombinaci sdůrazem na výkonnost) a kde je vyžadováno určité formální školení” opět neprokázané tvrzení” Aby celá věc byla znegována str. 62: “I v roce 2014 přitom některé obory (instalatér, klempíř, malíř atd.) vůbec neobsahují manažerské dovednosti”.
26. str. 57 opět tvrzení bez dat “Mills v této souvislosti uvádí příklad právníka Thomase Gardnera, který hrál významnou roli v aparátu prezidenta Roosevelta a poté se stal velmi úspěšným lobbistou. Zajímavější však je, že podobnou kariérní cestu absolvovaly a dodnes absolvují i tisíce méně známých a méně úspěšných nových podnikatelů” Jo možné, že tomu tak je, ale není to nějak doložené.
27. str. 65 zmatečné a asi zastaralý zdroj: „Termín kvalita je v běžném jazyce chápán jako vyjádření toho, že produkt má dobré vlastnosti (je pohodlný, dlouho vydrží atd.), či služba má dobré parametry (je poskytnuta včas, dostatečně pozorně atd.). V kontextu moderní byrokratické organizace je kvalitou míněno, že při výrobě produktu nebo jiné činnosti (např. správním řízení nebo posouzení žádosti o úvěr) byla dodržena veškerá požadovaná pravidla, provedeny požadované kroky. Viz např. Nenadál, Jaroslav: Moderní systémy řízení jakosti. 2002” - zde je třeba dodat, že například Prince2 chápe kvalitu jako cosi primárně určené preferencemi zákazníka, co je pouze formalizováno: „quality activities begin with eliciting the customer’s quality expectations, which may be somewhat abstract and imprecise, but which are subsequently transformed into acceptance criteria, which constitute a list of measurable, prioritized characteristics that the product must obtain for customer acceptance.“
28. Str. 67 Prince2 není norma, ale souhrn buď best practices případně structured and process-based project management methodology, silně přizpůsobitelný podle velikosti projektů. “Norma pro řízení projektů PRINCE2 má cykly pětileté. U dalších norem není pravidelné vydávání nových verzí formalizováno, nicméně i tam platí, že existují permanentní pracovní skupiny pro přípravu nových verzí.” Prince2 podobně jako ITIL jsou spíše doporučeními, jak postupovat v IT (a jinde), ale teprve ISO20000 je na ITIL založená norma. Co vím, tak Prince2 takto normovaný není. Vztah mezi ITIL a ISO20000 lze třeba popsat takto: "Although ITIL underpins ISO/IEC 20000 (previously BS15000), the International Service Management Standard for IT service management, there are some differences between the ISO 20000 standard and the ITIL framework."

29. Str. 69 V současnosti je tvrzení poměrně problematické: *“Jen namátkou můžeme uvést experty na procesní mapování, řízení projektových rizik, projektové manažery, specialisty na počítačovou bezpečnost, na ochranu osobních údajů, systémové architektky, procesní architektky, experty voboru business continuity (jejich úkolem je zajistit pokračování včinnosti v případě selhání počítačových systémů), počítačově řízenou obsluhu zákazníků, řízení řetězce dodávky apod”*. Například SCRUM se snaží o přesný opak: V programování scrum je iterativní a inkrementální metodologie agilního vývoje softwaru používaná na řízení produktového vývoje. Definuje flexibilní, holistickou strategii produktového vývoje, kde vývojový team pracuje jako jednotka na dosažení společného cíle", zpochybňuje předpoklady "tradičního, sekvenčního přístupu" k vývoji produktu, a umožňuje týmům se samoorganizovat podpořením fyzické kolokace nebo blízké online spolupráce všech členů týmu, stejně jako denní ústní komunikaci všech členů týmu a disciplin v projektu. Viz též Štíhlá výroba a kanban.
30. str. 69 *“Dokonce i takové činnosti jako brouzdání po sociálních sítích je řízeno přesně definovanými a měřitelnými postupy”* - asi úplně nesmysl, brouzdání po sítích lze ex-post nějak sumarizovat, ale není řízeno.
31. str.70: Hampl asi nezná model principál-agent, který přesně toto vysvětlí: *“Tato skupina Millsových tezí působí při pohledu z roku 2014 obtížněji než teze předchozí. Jejich platnost si lze dobře představit u výrobního nebo těžbařského podniku sjednotně definovaným majitelem a omezeným byrokratickým aparátem. Když majitel nebude se svými úředníky (manažery, obchodníky a účetními) spokojen, prostě je propustí a nahradí jinými. Jenže stejně dobře lze uvést i protipříklad. Nemusíme pro něj chodit do státního či veřejného sektoru, stejně dobře nám poslouží metakorporace, jakou jsme popsali výše, reklamní agentura či vydavatelství.”* viz též celá str. 71, též str. 89
32. str. 72 chybí důkaz a není jasné proč by měl být výkon moci stejně silný: *“Co když je struktura organizace tak složitá, že vlastník prostě nemá faktickou možnost a mentální kapacitu zjišťovat situaci všech poboček? Ve všech těchto případech je tomu tak, že výkon moci je stejně silný jako kdykoliv v minulosti, není to však vlastník, kdo touto mocí disponuje.”*
33. str. 73 bylo by vhodné doložit kolik firem je vlastněno zahraničím: *“Z perspektivy České republiky tento posun ještě nemusí být zřetelný, a to zejména proto, že místní firmy či vlastnické skupiny dosud nevstoupily na burzu”*. Opět chybí aspoň srovnání mezi státy kolik procent HDP je výstupem firem, které stojí mimo burzu (a to buď přímo a nebo jejich (zahraniční) matka.
34. str. 73 naprosto chybí přesná citace *“Případ byl podrobně mapován ekonomickým tiskem, takže jeho historii lze sledovat na internetové stránce Wall Street Journal (<http://www.wsj.com/europe>), kde jsou i archivní články nebo Bloomberg (<http://www.bloomberg.com/>).”*
35. str. 75 až do konce práce neexistuje definice *“mentálními schopnostmi vrcholových manažerů”*
36. str. 80 Hegela nelze citovat dle Storiga: *“Zde vycházíme z klasického hegelianského rozdělení na stát, rodinu a občanskou společnost (rozuměj trh). Viz Störig, Hans J.: Malé dějiny filosofie. 2007, str. 329–339.”*
37. str. 81 asi poprvé používá termín *sociální skupina* místo třída. Škoda že asi pouze zde.
38. Str 82 je třeba lepší zdrojování: *“Tento názor, který se v různých podobách objevuje již desítky let” ... “Z poslední doby můžeme zmínit např. článek českého filosofa Michaela Hauera nebo úvodník časopisu Economist. Stejnou myšlenku ovšem můžeme nalézt i ve starších dílech, takže bychom ji mohli vystopovat až k frankfurtské škole nebo možná až ke Karlu Marxovi”*.
39. str. 86 text je chybný: *“stejný aktér může být střídavě byrokratem a občanem podléhajícím pravomoci úřadů – podle toho, zda řeší pracovní nebo soukromou záležitost”*, I byrokrat je svázán pravomocí úřadu.
40. str. 91 opět jsou poskytnuty slabé důkazy: *“Níc méně základní závěr o formujících se evropských elitách, které se svým vzděláním, intelektuálními schopnostmi, životním stylem i politickými zájmy liší od nižších vrstev společnosti, pravděpodobně aplikovat můžeme”* Tento důkaz je nedostatečný: *“Potvrzuje to mimo jiné práce*

rakouského sociologa Maxe Hallera, který se zabývá rolí elit v evropském integračním procesu, jejich politickými zájmy a třídním postavením. Ukazuje propojení politických euroelit s vysokými úředníky ve vedení korporací. Životnímu stylu se věnuje jen okrajově, nicméně jeho drobná zjištění podporují Murrayho názor o vydělování elity se specifickým životním stylem. Viz Haller, Max: *European integration as an elite process: the failure of a dream?*”

41. str. 92 krajně problematické tvrzení: *“Byrokratický aparát poskytuje kreativnímu manažerovi moc a ochranu před silami trhu a zároveň mu poskytuje prostor pro realizaci. To neznamena svobodu od nutnosti ani ukončení tlaku na výkon. Vysoký manažer řeší obtížné úkoly a musí neustále osvědčovat svou výkonnost, cílevědomost, inovativnost a schopnost řešit nejrůznější druhy problémů. K tomu potřebuje vysoké mentální schopnosti a proto je také obtížně nahraditelný někým jiným než příslušníkem stejné kognitivní elity”*. Nelze tvrdit, že kreativní prostředí start up firem je nějak speciálně chráněno před trhem, neví díky byrokracii.
42. str. 77 tvrzení není plně vysvětleno: *“Je ve světě, kde funkce státu vykonávají byrokraté podle byrokratických pravidel, ještě možná demokracie? Pokud ano, má nějaké specifické znaky?”* Právě ve světě, kde jsou funkce státu vykonávány podle pravidel a nikoliv podle vůle silnějšího může existovat demokracie. Například byrokratické vykonávání pravidel voleb umožňuje jejich férovost
43. Str. 96 problematická metodologie: *“Murray i Drucker opírají své teorie o bohatý empirický materiál, Mills je v tomto smyslu skromnější a my jsme empirický materiál zmiňovali jen okrajově. Nepokládáme to ale za klíčové, protože teorie se nestává kvalitnější, pravdivější ani jinak lepší připojením empirických ilustrací”*. Co by tedy mělo prověřit teorii (s výjimkou matematiky), než z empirie zjištěná fakta? Viz třeba fyzika a hledání „empirických ilustrací“ existence predikovaných částic. Srovnej s 99 – 100 *“Nicméně výklad, který formulaci (Hamplových) tezí předchází, poskytuje dostatek praktických příkladů, aby bylo možné rozhodnout, který výklad je správný, a případně formulaci upřesnit pro potřeby konkrétní skupiny čtenářů.”*
44. str. 96 je příkladem naivního pisatelství na úrovni základní školy: *“příkladu Newtonova mechanika by byla vyvrácena objevem předmětu odolného vůči gravitaci. Takové teorie lze najít i v oblasti společenských věd”* Newtonovy tři zákony, ale přímo o gravitaci nereferují: 1. Jestliže na těleso nepůsobí žádné vnější síly nebo výslednice sil je nulová, pak těleso setrvává v klidu nebo v rovnoměrném přímočarém pohybu. , 2. Jestliže na těleso působí síla, pak se těleso pohybuje se zrychlením, které je přímo úměrné působící síle a nepřímo úměrné hmotnosti tělesa. , 3. Proti každé akci vždy působí stejná reakce; jinak: vzájemná působení dvou těles jsou vždy stejně velká a míří na opačné strany. Newtonův gravitační zákon nesouvisí přímo s jeho mechanikou.
45. str. 98 nedefinované pojmy: *“Dokážeme si představit společenskou situaci, která – pokud by nastala – by znamenala nutnost zavrhnout nebo výrazně přepracovat posuzovanou teorii?, případně: Dokážeme si představit společenskou skutečnost, jejíž zjištění – pokud by se ji podařilo zjistit –by znamenala nutnost zavrhnout nebo výrazně přepracovat posuzovanou teorii?”* Co je to společenská situace a skutečnost, asi měl autor na mysli „fakt“.
46. str. 98 podivný případ odmítání obecných pojmů: *“Pokud by teorie sestávala z jediné teze, že všichni havrani jsou černí, potom falsifikátory mohou znít: havran Josef je nečerný, havran Karel je nečerný havran Ralf je nečerný, havran Rudolf je nečerný. Falsifikátorů je vždy nekonečný počet”* Obyčejně stačí napsat „alespoň jeden havran není černý.“
47. str. 99 obsahuje naivní verzi Spinozova výkladu geometrickou metodou, kde jsou jen axiomy přejmenovány na tvrzení: *“Aby posuzovaný soubor myšlenek či idejí obstál, je zapotřebí: a) aby jej bylo možné shrnout do konečného počtu jednoznačných tvrzení, b) aby žádná dvě tvrzení z této základní sady nebyla ve vzájemném rozporu, c) aby každé další tvrzení, které teorie obsahuje, bylo odvoditelné z některého ztvrzení základní sady.”* A rozhodně se celá věc nedá odbýt souhrnem *“Jinými slovy, ptáme se na to, zda vyvrácení některého ze základních tvrzení povede (využitím dedukce) k vyvrácení celé teorie nebo její podstatné části”* - pokud neplatí axiom, je vyvrácena celá teorie.

48. Str. 101 a 102 nekonzistence textu a nesmyslná tvrzení: *“Teze Mizí hranice dobývání renty”* je rozpracována jako *“Teze čtvrtá. Zatímco v minulosti existovaly určité hranice dobývání renty (zejména omezené státní rozpočty a neexistence technologických a organizačních nástrojů pro prosazení dalších regulací), tyto hranice jsou postupně odstraňovány, oslabovány nebo posouvány”* Ano, to, že se věci mění je truismus a autor by si měl ujasnit rozdíl mezi slovem *mizí* a *mění*.
49. Str. 103 opět nedefinovaný termín vyšší mentální schopnosti: *“Falsifikátor C. Najdou se fakta dokládající, že v nové vyšší třídě nejsou lidé s velmi vysokými mentálními schopnostmi zastoupeni výrazně více než v jiných vrstvách”*
50. Str. 105 jenže ale podle Hampla právě vyšší třídy mají i vyšší kognitivní schopnosti, dilema tedy neplatí, rozdíl ve schopnostech posoudit složitou problematiku, je právě rozdílem třídním: *„Převládající pohled říká, že tento rozdíl v názorech je dán primárně rozdílem ve schopnostech posoudit složitou problematiku a že se dá tudíž očekávat, že ty pohledy, které dnes nacházíme u vzdělanostních elit, se postupně rozšíří na celou populaci (podobně jako tomu bylo např. s volebním právem žen). Pokud je ale názorový rozdíl v tomto případě primárně třídní, potom nelze významné sblížení očekávat“*
51. Str. 106 je možné, že Hampl nezná Platónovu Ústavu? Ta přece třídění osobností popisuje stejně jako oddělení od profánních činností, podobně není jasné, proč v práci nepoužívá nikde pojem meritokracie: *„I v minulosti byly na zemi civilizace, kde probíhalo třídění osobností a kde ti, kdo byli pokládáni za nejlepší, byli odděleni od profánních ekonomických činností. Je dokonce možné prohlásit, že do určité míry něco takového probíhalo ve většině známých společností a že mnohé společnosti, kde se tak dělo, dosáhly dlouhodobé stability“*
52. Str. 109 globální vláda není totéž co globalizace, existuje spor mezi westernizací a modernizací: *„Za rozdíl proti předchozím civilizacím naopak neoznačujeme globalizaci. Stejně jako civilizace předchozí, i ta současná západní se musí vyrovnávat s výzvami, které přichází zvenčí, od jiných typů společností. Dokud nebude byrokracie západního typu panovat i v Rijádu, Teheránu a na území Islámského státu, nemůžeme hovořit o globální vládě.“*
53. str. 107 text je dokladem předpokladu, že společnost lze řídit, a že existují opatření, které vše vyřeší: *„Nelze očekávat návrat západních ekonomik k hospodářskému růstu provázenému masivní tvorbou nových pracovních míst. Nová vyšší třída nemá zájem na prosazení takových opatření, která by kobnovení růstu vedla, nižší třídy zase nemají možnost taková opatření prosadit“* Tržní selhání nemusí být dáno nezájmem o řešení, jiné alternativy (např. technologie má negativní vliv na zaměstnatelnost méně kvalifikované pracovní síly) chybí, nejsou diskutovány
54. str. 107: není jasné, proč by tento návrh měl něco radikálně vyřešit, malé podniky v EU nemusí být vždy likvidovány zrovna administrativní zátěží: *„Nejde o to, že by takové návrhy neexistovaly. I když pomíneme koncepce připravované různými neoliberálními instituty, existuje např. plán radikálního snížení administrativního zatížení evropských malých firem. Tento návrh vznikl pod patronací Evropské komise, pracovní skupině předsedal bývalý bavorský ministerský předseda Edmund Stoiber“*
55. str. 108 závěr kapitoly je mizerná sci-fi *„zda by vývoj nevedl k vnitřní stratifikaci uvnitř superelity (např. podle schopnosti ovládat bojové roboty), nicméně je představitelné, že by mohla vzniknout. S tím, že potomci dnešních pracujících tříd by nejspíš nežili v pralesích, ale v rozmlácených zbytcích měst a jejich život by představoval jakousi kombinaci dnešních předměstských gangů a středověké městské chátry“*
56. Str. 108: nevím, ahistorický dadaismus? Problematika vedení partizánské války v 18. století je podobná otázce majora Terazyho, proč nemá Žižka v ruce kulomet: *„V českých dějinách můžeme najít dva archetypální příklady otevřené manifestace třídního konfliktu. Prvním z nich je pokus nevolníků o útok na chlumecký zámek v roce 1775. ... Dost možná, že kdyby se k chlumeckým sedlákům připojil vysloužilý armádní kapitán se schopností organizovat partizánskou válku, vzpoura by začala přepadením zbrojnice a východočeské dějiny by vypadaly úplně jinak. “*

57. str. 109 Opět neexistuje žádný zdroj tvrzení „*Násilný střet s jinou civilizací by ale také mohl vést ke vzniku spojení mezi novou vyšší třídou a agresorem, jak k tomu podle všeho dochází v některých skandinávských zemích.*“
58. str. 110 zdá se, že efektivitu byrokratického procesu Hampl neproblematicky ztotožňuje se schopností počítačového zpracování dat, či s pouhou existencí těchto dat: „*Počítačový systém přece nedělá nic jiného, než že přesně definovaným způsobem přenáší přesně definované informace, tedy zefektivňuje byrokratický proces.*“
59. str. 111 kolaps sovětského bloku nelze vysvětlit bez dění v ekonomice SSSR, šedý trh byl doprovodný jev, nikoliv příčina ekonomického selhání a mimo jiné neschopnosti udržet krok ve zbrojení v USA: „*že oficiální ekonomika ztrácela schopnost zajistit potřeby účastníků, rostl šedý trh a ten se postupně stával tak masivním, že stínové ekonomické struktury začaly dominovat nad strukturami oficiálními. Formální vládcové v určitém bodu svého vládnutí zjistili, že ovládají jen prázdnou slupku a že i oni jsou závislí na šedém trhu.*“ Sporné tvrzení: „*Zánik starého režimu probíhá hladce, alternativní struktury jsou do značné míry připraveny.*“ - není jasné co je myšleno připraveností alternativních struktur.
60. Str. 113 asi nějak špatná formulace, věta mi nedává smysl: „*Přešel západní svět od třídní společnosti, která je sice strukturovaná, ale beztřídní*“
61. str. 125 – 138 Příloha empirické posouzení předložené teorie nemá nic společného s kvantitativními metodami společenských věd, čísla nejsou zdrojovaná a nejsou popsány jejich jednotky
62. str. 133 tabulka gramotnost (jedna ze tří) odporuje Hamplově teorii (střední věková kohorta má menší rozdíl, než starší kategorie)
63. str. 136 Podobně je tomu v „*Studie srovnává výsledky různých výzkumů, kde se respondenti zvýše uvedených skupin vyjadřovali k tomu, zda má být ta která oblast řešena na úrovni EU.*“ v řádku „*věda a výzkum*“ veřejné mínění je ve skutečnosti nakloněno více tomu, aby byl řešen na úrovni EU než evropská elita. Autor tuto věc nijak nekommentuje.